

**Pregó de Santa Tecla 1985,
per Joaquim Nadal i Farreras**

PREGÓ

Molt Honorable Sr. Alcalde, Senyores regidores, Senyors regidors, digníssimes autoritats, tarragonins:

Deixeu-me abans que res agrair la invitació que m'ha fet l'Ajuntament de Tarragona. Tot repassant el *Llibre dels pregons de 1979 a 1984*, veient els pregons i els pregoners, he pensat que em féieu una mostra de confiança totalment immerescuda. Provaré però de correspondre adequadament a la vostra generositat: us agraeixo la deferència i assumeixo el compromís. Un compromís difícil. Perquè massa sovint el to professoral de deu anys d'historiador traeix l'esperit autèntic de la festa i d'un pregó que ha de venir marcat no tant per la solemnitat del que s'hi diu com pels bons auguris de cara a unes diades plenes de felicitat.

Vinc a afrontar aquest agradable compromís des de la *parva Gerunda* del poeta Prudenci (del s. IV de la nostra era); vinc de la petita Girona amb timidesa a la colònia *Iulia urbs Triumphalis Tarraconensis* que Cèsar convertí en una capital de primer ordre. Vinc a reiterar i insistir en allò que el pregoner de 1980, Narcís Serra en deia "... l'apassionant diàleg entre les ciutats de Catalunya que entre tots hem de fer profitós per a la reconstrucció del nostre país..." Un diàleg al qual avui modestament intentaré contribuir amb aquest pregó i que ahir al vespre encetava també amb valentia un empresari gironí tot inaugurant tres sales de cinema a la ciutat de Tarragona. I ho dic pel que simbolitza en temps de crisi sense cap ànim de fer propaganda.

Un diàleg que jo mateix a cavall entre la Història i la política us proposo també des d'aquests dos àmbits. Emportat per la meua peripècia personal, estic convençut que no puc fer altra cosa que parlar-vos del passat i del futur; de Tarragona i de Girona.

Primer doncs un diàleg entre ciutats i una reflexió des del passat: La Història.

Voldria aclarir abans que res uns conceptes entorn d'aquesta disciplina; la meua visió personal d'aquesta feina sovint incompresa. Una confessió en veu alta.

Per què la Història? Sobretot perquè tot ho és. Avui, d'ací un instant. Tant és així que la consciència històrica impregna la humanitat. Però si ens cal la Història, què en fem? Un aprenentatge, l'assumpció del sentit dinàmic de la vida, el reforçament de la noció del canvi d'estructures, la idea que en la lluita pel progrés la història d'un poble es fa sobretot –en la llarga durada s'entén– molt més en els moments dels grans canvis que en els de les grans permanències.

Historiadors i polítics ens reivindiquem sempre de la Història però podem perdre de vista aquesta noció dinàmica, canviant del progrés. I caiem en la fixació i immobilització dels conceptes i dels símbols del passat tot transformant-los en mites. I el llast dels mites, o les extrapolacions arcaïtzants, ens porten a la mitificació antihistòrica que nega qualsevol perspectiva de futur. Perquè atribueix un caràcter permanent, invariable, als homes, als països, a les ciutats i als grans conceptes. Els mites fan de la nació, de la pàtria, de la política, de la democràcia, i de les ciutats conceptes estàtics i immòbils. I en canvi cap d'aquests conceptes no té les seves arrels en l'etern passat. Té uns orígens, una evolució, uns camins, unes perspectives de futur, uns condicionaments socials. Els valors no ens vénen donats: es fan i es desfan cada dia.

Posem Tarragona per exemple.

La decisió de Cèsar de fer de Tàrraco centre de la Hispània Citerior porta l'autor d'una *Síntesi d'Història dels Països Catalans* a escriure que (pàg. 56) l'any 27 abans de la nostra era *Tarragona esdevé cap i casal dels Països Catalans*, quan molt més senzillament el que succeí fou com explica A. Schulten en el seu magnífic llibret (superat en alguns aspectes per treballs posteriors) sobre Tarragona de 1921 que:

“Cèsar fou el creador de la seva gran època (de Tarragona); la va aixecar al rang de colònia i la va ornar amb el nom de Victrix triumphalis i pel nom de la seva família es digué Júlia. Aleshores la colònia Victrix triumphalis va ésser el quarter general des del qual August l'any 27 (a.n.e) va dirigir les operacions contra els salvatges asturs i càntabres, els últims íbers que lluitaven encara per la llibertat. Des d'aleshores Tarragona és la capital de la província Citerior”.

Dues maneres de veure les coses, una única visió clara i alligadora del que realment va passar.

Fet i fet però des de l'època romana Tarragóna i Girona avancen per la Història amb una peripècia diferent. Girona ciutat romana també

FESTES de SANTA TECLA

TARRAGONA, 1985

és poc més que un bastió defensiu arredossat en les boires fluvials dels seus quatre rius. Tarragona en canvi és des del primer moment com diu Schulten "una filla legítima del Mediterrani". Girona no passaria de 7 hectàrees, Tarragona arribaria a 27 i oscil·laria al voltant dels 30.000 habitants en moments àlgids.

La crisi de l'Imperi obre però una nova perspectiva, capitals i bisbats l'una i l'altra, esdevenen casos molt diferents amb la invasió musulmana separant-les més de 350 anys de diferència quant a la dependència política i dos models ben contrastats de reconstrucció. Girona en el vèrtex del formiguer romànic de la civilització pirinenca, Tarragona a punt d'esdevenir un cop restaurada (vegeu les diferents *Cartes* que publica J.M. Font i Rius) un co-senyeriu primer de Robert Bordet i la Mitra i més endavant amb la participació més civil del comte.

Però un cop embarcades en el mateix model de societat, Girona i Tarragona adquireixen direccions convergents. Diferenciades per tantes coses, aglutinen igualment territoris, implanten, exerceixen una capitalitat. Vegueries, corregiments i províncies segellen burocràticament el destí comú final de dues ciutats amb peripècies històriques ben diferenciades. L'una i l'altra són des de l'edat mitjana i no han deixat de ser-ho capitals de Catalunya (amb desenvolupaments desiguals no cal dir-ho).

Les ciutats del futur des de la recuperació del sentit històric

La recuperació de la *historicitat* dels valors, la no devaluació permanentment actualitzada del seu contingut, és la condició indispensable per a la reconstrucció del futur. De la història passem a la política. Ni la política, ni la democràcia no es poden donar per suposades, són una adquisició quotidiana, una lluita permanent. El mateix passa amb la nostra reconstrucció i recuperació nacional. Si oblidem el passat traïm el futur. Ho explicaré amb dos exemples tarragonins. Pel que fa a les ciutats: la comissió de cultura de l'Ajuntament de Tarragona escrivia l'any 1932 en un opuscle sobre el *problema escolar* que "És tan difícil, al nostre país, trobar una ciutat que hagi sabut sincronitzar el compàs de la seva vida amb el ritme del temps, que avui, després d'haver-se anat acumulant els instants perduts, no hi ha població que no compti amb un rengle de problemes".

La perfecta historicitat d'aquest diagnòstic fet per a 1932 no nega, reforça la seva viabilitat com a diagnòstic per a 1979 abans de les primeres eleccions municipals. No ho oblidem.

Igual passa amb la política.

Deia en aquest mateix opuscle l'alcalde de Tarragona d'aleshores Pere Lloret: (12-IV-1932).

"Tots els blasmes que s'havien llençat contra els partits, fins a ésser proclamat per molts com axioma la frase paradoxal i buida *menys política i més administració*, els ha sabut foragitar l'actuació del nostre Ajuntament republicaníssim. Ordre, organització, honestedat, millorament, benestar, en una paraula, tot el que en el sentit més ample i noble pot abastar la paraula *administració* descansa avui sòlidament a Tarragona en el concepte clar i català que de *política* ha emprat la majoria republicana de l'Ajuntament".

Deixem de banda l'abrandament republicà, però retinguem un fet: la política no és un joc frívol que es pugui desprestigiar amb quatre malabarismes electorals. Construir una societat democràtica, una autonomia sòlida per a una nació forta requereix pensar en una política que no s'erosioni cada dia per l'abús dels conceptes. Requereix una política pragmàtica i realista per fonamentar-se en avenços constants sense retrocessos. Les lliçons de la Història són l'eina del futur.

Proposo negar viabilitat als verbalismes, els nominalismes, els folklorismes i reivindico la *dignificació de la política*. Ho dic en un to no partidista. Em preocupa tant el passotisme desqualificador de la política com la radicalització verbalista sense contingut.

La llibertat, l'exercici de les llibertats, és una peça clau adquirida amb sacrifici que no podem dilapidar. Cal seny i oportunisme, cal lluita i treball, cal tenacitat i racionalitat per implantar sòlidament una autonomia *forta i irreversible*.

I cal recordar que no tot és radicalment blanc o negre, bo o dolent. Relativitzar pot ajudar a facilitar la convivència.

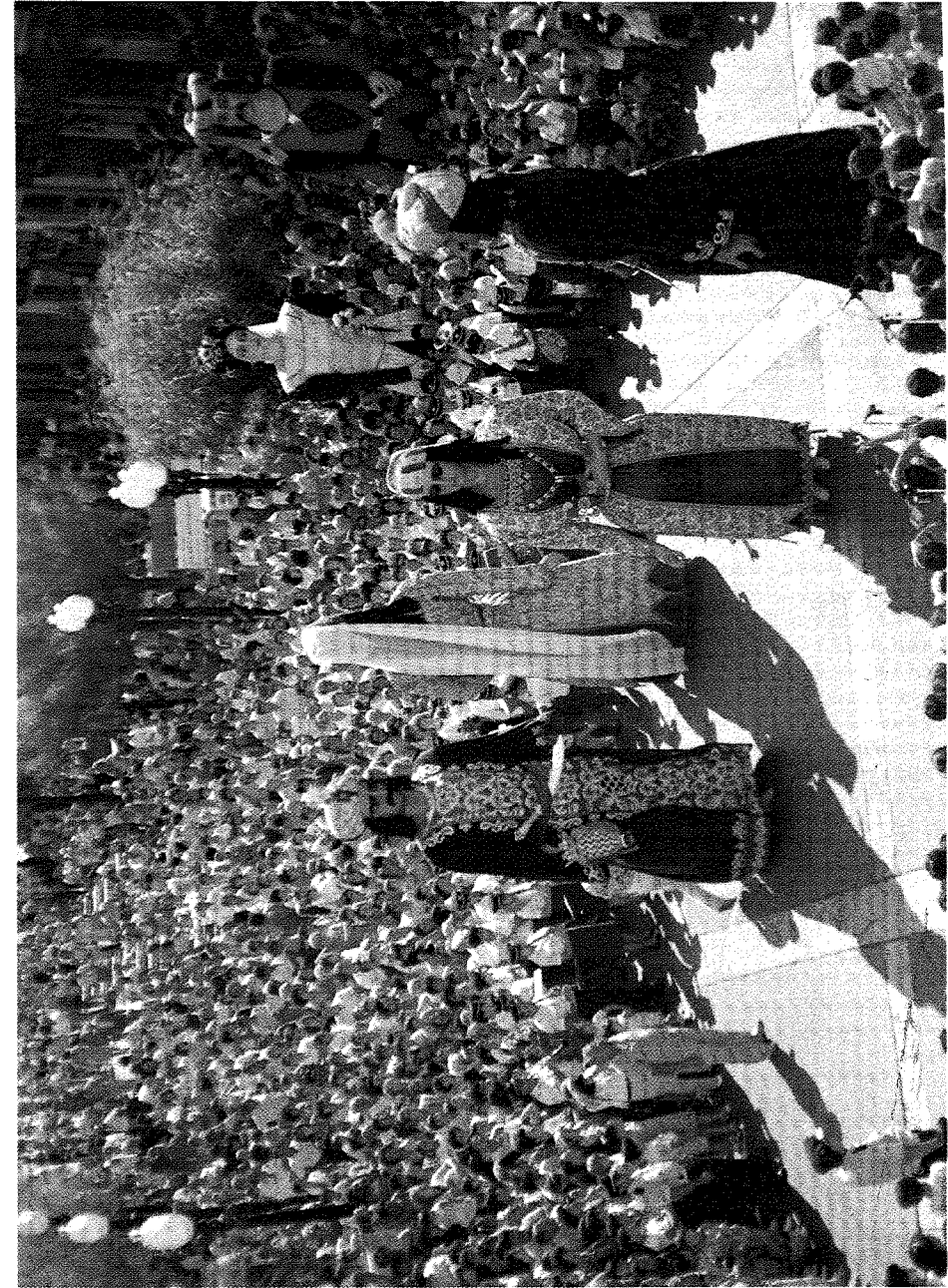
Permeteu-me que ho exemplifiqui amb una anècdota referida a Tarragona i que, certa o no, és extraordinàriament il·lustrativa. Els tarragonins s'adreçaren a Cèsar amb gran satisfacció comunicant-li que havia nascut una palmera símbol de la victòria en l'altar dels sacrificis que li tenien dedicat. Cèsar agrai la informació però replicà que ben pocs sacrificis devien dedicar-li els tarragonins si havia pogut néixer la palmera en el seu altar.

Vet ací una mateixa realitat i dues interpretacions igualment possibles.

Des de la ciutat guanyar la batalla de la democràcia

Un dels camins a través del qual us proposo d'assolir la plena maduració de tots aquests valors és el reforçament de Catalunya com a mosaic de pobles i ciutats. Uns i altres poden ésser simplement espais inanimats i esdevenen per la força de la gent que hi viu centres de convivència posats a prova quotidianament. L'ús, i potser l'abús dels nostres pobles i ciutats, és la condició indispensable per arribar a l'estructuració d'un teixit social sòlid i indestructible, perquè és una obvietat que són els homes els qui fan els pobles. Les ciutats sense vida, el marc físic de les ciutats sense els homes, no té cap mena de sentit, són fòssils buits, semblen els campanars de vells pobles submergits en pantans que emergeixen fantasmagòricament quan les aigües són baixes. L'autèntica lliçó de la història és la permanent reelaboració i reinterpretació diària d'aquest marc físic per part dels homes i dones que hi viuen. I el marc és el reflex de les tensions per articular-hi la vida. Una vida que ha adquirit nova empena d'ençà de la implantació de la democràcia municipal que no és una democràcia substantiva sinó una democràcia adjectiva de l'única democràcia possible, de la qual és però una part fonamental. L'experiència de sis anys d'ajuntaments democràtics és, segons com es miri, molt o poc. Molt poc si ho comparem amb la trajectòria de les democràcies convencionals d'arreu d'Europa. Molt i molt si atenem als esforços que s'hi han esmerçat, el treball de tanta i tanta gent, al conjunt de realitzacions que hom pot detectar. Perquè amb algunes excepcions menors i sense distinció de partits, tot el que s'ha aconseguit en sis anys és una transformació profunda, una recuperació eficaç del temps perdut i quasi diria una profunda revolució en l'àmbit local. Durant sis anys el teixit social s'ha posat a prova i ha funcionat com a marc de convivència amb entrebancs i recuperacions. L'experiència de sis anys em porta a proclamar la importància de la capacitat de reconstrucció com a eina bàsica en front de la capacitat de lamentació.

Com dèiem més amunt, Catalunya és un territori ple de municipis i en els últims cinquanta anys s'ha convertit en un autèntic sistema de ciutats. Hem passat de les velles comarques convencionals a una malla urbana autèntica que funciona cada dia millor, que necessita una jerarquitització de les ciutats i un autèntic escalonament de capitalitats, dins del qual Girona i Tarragona estan cridades a jugar un paper destacadíssim com a factors equilibradors del territori. La sintonia i extensió de la malla és la condició per entrar sòlidament a Europa i la reestructuració de la taca urbana és un factor clau en la configuració del futur. En

aquest sentit, qualsevol perspectiva que s'agafi és enriquidora menys l'homogeneïtzació. Girona i Tarragona, com dèiem fa un moment, estan cridades a esdevenir els plats de la balança centrats per Barcelona, la capital indiscutible, garantia d'una riquesa plural. Catalunya no seria el que és sense Barcelona, però la nostra capital pot exercir la seva capitalitat amb mesquinesa o generositat, es pot tancar en ella mateixa o pot repartir amb esperit generós els efectes enriquidors de tota la saba que prèviament les comarques li han donat.

La Catalunya autònoma territorialment equilibrada i amb una capital forta pot fer el salt qualitatiu més important amb l'entrada a Europa. Tot advertint que Europa no és, al meu entendre, la sola materialitat de la CEE. No és només Brussel·les i Estrasburg. És Viena i Praga i Berlín i Budapest i Estocolm i París i Roma i Londres, és clar. Però en l'afirmació de l'uropeïtat de Catalunya no podem entrar només ni en les abstraccions ni en els mites. L'uropeïtat de Catalunya és la seva situació privilegiada, és el lligam econòmic d'una regió industrial mediterrània, és Barcelona-Toulouse o Barcelona-Montpellier o Catalunya i l'arc mediterrani. És Barcelona i Marsella i Gènova i Milà i Girona i Tarragona. Per aquest camí farem d'Europa per Catalunya un factor d'integració autèntica, un instrument de progrés real. Tenim a les portes l'oportunitat d'aprofitar aquesta circumstància, i proclamo que hi ha condicions suficients per ser obertament optimistes.

I, per acabar, deixeu-me parlar un instant de la Festa i de Tarragona.

La festa major és la prova de foc, el punt culminant, un exercici pràctic d'alguna de les reflexions que hem fet ara fa un instant.

Una prova del sentit cívic, col·lectiu, de solidaritat, de convivència, de sentiment i la consciència de poble.

Com més intensa resulti la festa més viva serà la ciutat. Més tolerant, més oberta, menys tancada de portes endins. Una ciutat en festa és l'extrem contrari a una ciutat inanimada, morta, suspesa en el passat amb aquell aire trist de diumenge a la tarda.

Us convido doncs a acollir l'optimisme que he intentat de predicar i a exercitar-lo aquests dies de festa major amb la voluntat que impregnin la vostra vida, els vostres carrers, les vostres places i duri fins a l'any que ve.

La festa us arriba en el millor moment. Ahir tancàvem la porta de l'estiu i encetàvem la tardor i tal com ens explica Schulten "... Marcial aconsella a un amic que a la tardor, quan el vent del nord es revolqués

sobre les estepes de la "meseta", se'n vagi cap a la costa càlida de Tarragona". (pàg. 30)

Les raons són prou evidents i foren reiterades per Lluís Ponç d'Icart en el seu *Libro de las grandezas* que dedicà a Tarragona l'any 1572 i on en el capítol XLIII exposa amb prolixitat les "cinco razones o causas por las cuales la ciudad de Tarragona es temida de todos y reputada por tierra templada y sana". Permeteu-me que us en llegeixi només una:

".. que causa ser la ciudad de Tarragona templada por ser ella en el quinto clima, que es muy bueno o por la longitud que tiene del Occidente, e lo que dista y está lexos del Polo o Tremontana, según está dicho, e así por la gran templanza de la tierra, el invierno si no haze viento se siente muy poco frío e a Pascua de Navidad se hallan en Tarragona muchos años rosas e otras flores, almendras tiernas en los árboles, mançanas, y otras frutas en algunos huertos, y se vee en diziembre ser los naranjos floridos, como agora los veo en el jardín de mi casa. Todo esto muestra la tierra ser templada e sana, porque si fuese lo contrario, según el tiempo en que somos, no se hallarian estas dulçuras e regalos de frutas, ni flores en los arboles."

Cinc raons bones el 1572 i perfectament vàlides avui, igual com ho havien estat moltes centúries abans per aquell ciutadà romà que escriví:

"Doncs mireu, la ciutat m'ha encisat amb la seva hospitalitat; em sembla, fins per al que hagi viatjat molt el més agradable de tots els llocs propis per al descans. Els seus habitants són honrats, ordenats, amables; no s'abracen de seguit al coll d'estrany, sinó que primer els proven, però aleshores els acullen hospitalàriament. El clima és admirablement dolç i l'any com una primavera contínua".

Amb aquests ciutadans d'avui, hereus dels de sempre, i amb aquesta ciutat meravellosa, la part antiga de la qual s'arriba a comparar a l'Acròpoli d'Atenes i al Capitoli de Roma, no puc fer altra cosa que desitjar-vos un bon any, una bona festa i un treball intens per superar els problemes, que també n'hi ha. Mireu el futur amb optimisme, encaireu els problemes amb valentia, i veureu com podem també un dia aplicar a Tarragona el vers d'una llosa sepulcral d'un auriga del circ que diu —i ho aplico a Tarragona— "Dels teus triomfs parlarà l'eternitat". Que sigui veritat, i que tingueu molt bones festes de Santa Tecla!

JOAQUIM NADAL I FARRERAS